

Ο Στρατός της Ρωσίας σε θλιβερή κατάσταση – Θλίψη στα Ρωσικά Τάγματα

Το άρθρο αυτό παρουσιάστηκε στην ενότητα ενημέρωσης της έντυπης έκδοσης του αγγλόφωνου εβδομαδιαίου περιοδικού «The Economist», την 30η Απριλίου 2022.

(Αυτό το άρθρο εμφανίστηκε υπό τον γενικό τίτλο "Θλίψη στα Ρωσικά τάγματα")

Στρατηγός εα Μιχαήλ Κωσταράκος, επίτιμος Α/ΓΕΕΘΑ,
Μετάφραση – Επιμέλεια: Ανθυπασπιστής ΠΑ Άννα Χλωρού

Ο στρατός της Ρωσίας είναι σε θλιβερή κατάσταση

Το φιάσκο στην Ουκρανία θα μπορούσε να αντικατοπτρίζει μια κακή στρατηγική ή μια κακή πολεμική δύναμη

Το έργο της διοργάνωσης της μεγαλύτερης στρατιωτικής άσκησης του NATO από την εποχή του τον Ψυχρού Πολέμου κράτησε απασχολημένο το καλοκαίρι του 2018, τον Αμερικανό Ναύαρχο Τζέιμς Φόγκκο (Admiral James Foggo), τότε διοικητή των αμερικανικών ναυτικών δυνάμεων στην Ευρώπη και την Αφρική. Η Άσκηση «Trident Juncture» επρόκειτο να συγκεντρώσει 50.000 άτομα προσωπικό, 250 αεροσκάφη και 65 πολεμικά πλοία στην Ευρωπαϊκή Αρκτική περιοχή τον Οκτώβριο του 2018. Όσο υλικοτεχνικά φορολογικό και αν ακούγεται αυτό, ήταν μικρό σε σύγκριση με αυτό που σχεδίαζε η Ρωσία στη Σιβηρία τον Σεπτέμβριο 2018. Οι ασκήσεις «Vostok» θα είναι οι μεγαλύτερες από τις ασκήσεις μαμούθ "Zapad" της Σοβιετικής Ένωσης το 1981, καυχήθηκε ο Σεργκέι Σοϊγκού, υπουργός Άμυνας της Ρωσίας: θα εμπλέξουν 300.000 στρατεύματα, 1.000 αεροσκάφη και 80 πολεμικά πλοία.

Αυτό ήταν ένα τεράστιο κατόρθωμα. "Ήταν μία μεγάλη ανύψωση ηθικού για εμάς να έχουμε 50.000 ανθρώπους στο πεδίο", θυμήθηκε πρόσφατα ο

Ναύαρχος Φόγκο. "Πώς το έκαναν αυτό;" Η απάντηση, όπως τελικά συνειδητοποιήθηκε ήταν, ότι δεν το έκαναν στη πραγματικότητα. Ένας Λόχος στρατευμάτων (150 το πολύ) στη Βόστωκ, καταμετρήθηκε ως Τάγμα ή ακόμα και Σύνταγμα (κοντά στους 1.000). Μεμονωμένα πολεμικά πλοία παρουσιάστηκαν σαν ολόκληρες μοίρες. Αυτή η χυδαιότητα μπορεί να ήταν ένα προειδοποιητικό σημάδι ότι δεν ήταν όλα όπως φαίνονταν στις ρωσικές ένοπλες δυνάμεις, ακόμη και πριν εγκλωβιστούν στα προάστια του Κιέβου.

"Δεν είναι ένας επαγγελματικός στρατός εκεί έξω", είπε ο Ναύαρχος Φόγκο. "Μοιάζει με ένα μάτσο απειθαρχος όχλος." Από την εισβολή τους στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου, οι ρωσικές δυνάμεις κατάφεραν να κατακτήσουν μόνο μία μεγάλη πόλη, την Χερσώνα, μαζί με τα ερείπια της Μαριούπολης και κομμάτια του Ντονμπάς, της ανατολικής βιομηχανικής περιοχής που κατέλαβαν εν μέρει το 2014 και τώρα ελπίζουν να κατακτήσουν στο σύνολό της. Αυτή η πενιχρή επιτυχία έχει αποβεί εις βάρος 15.000 νεκρών Ρώσων στρατιωτών σύμφωνα με πρόσφατη βρετανική εκτίμηση, ξεπερνώντας μέσα σε δύο μήνες τις σοβιετικές απώλειες σε μια δεκαετία πολέμου στο Αφγανιστάν. Η εισβολή ήταν σαφώς ένα φιάσκο, αλλά πόσο ακριβής είναι αυτή η αντανάκλαση των στρατιωτικών δυνατοτήτων της Ρωσίας, αναρωτιούνται έκπληκτοι δυτικοί στρατηγοί;

Την παραμονή του πολέμου, η δύναμη εισβολής της Ρωσίας θεωρήθηκε τρομερή. Οι αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες υπολόγισαν ότι το Κίεβο θα έπεφτε σε μέρες. Ορισμένοι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι πίστευαν ότι θα μπορούσε να διαρκέσει μόνο για μερικές εβδομάδες. Κανείς δεν πίστευε ότι η πόλη θα καλωσόριζε αξιωματούχους όπως ο Antony Blinken και ο Lloyd Austin, Υπουργούς Εξωτερικών και Άμυνας των ΗΠΑ αντίστοιχα, δύο μήνες μετά την έναρξη των συγκρούσεων. Η πεποίθηση ήταν ότι η Ρωσία θα έκανε στην Ουκρανία αυτό που είχαν κάνει οι ΗΠΑ στο Ιράκ το 1991: σοκ και δέος σε μια γρήγορη, αποφασιστική εκστρατεία.

Αυτή η πεποίθηση βασίστηκε στην υπόθεση ότι η Ρωσία είχε αναλάβει το ίδιο είδος στρατιωτικής μεταρρύθμισης στο οποίο υποβλήθηκε η Αμερική κατά τη 18ετή περίοδο μεταξύ της ήττας της στο Βιετνάμ και της νίκης της στον πρώτο πόλεμο του Κόλπου. Το 2008 ο πόλεμος με τη Γεωργία, μια χώρα με λιγότερους από 4 εκατομμύρια ανθρώπους, αν και τελικά πέτυχε, είχε αποκαλύψει τις αδυναμίες του ρωσικού στρατού. Η Ρωσία ανέπτυξε απαρχαιωμένο εξοπλισμό, αγωνίστηκε να βρει το γεωργιανό πυροβολικό και αντιλήφθηκε και αποκάλυψε τη διοίκηση και τον έλεγχό του. Σε πρώτη φάση, το Γενικό Επιτελείο της Ρωσίας φέρεται να μην μπόρεσε να επικοινωνήσει με τον Υπουργό Άμυνας για δέκα ώρες. "Είναι αδύνατο να μην παρατηρήσουμε ένα συγκεκριμένο χάσμα μεταξύ θεωρίας και πρακτικής", παραδέχθηκε τότε ο Αρχηγός του Ρωσικού Στρατού. Για να γεφυρωθεί αυτό το χάσμα, οι ένοπλες δυνάμεις μειώθηκαν σε μέγεθος και αναβαθμίστηκαν.

Υπέρμετρη φιλοδοξία

Οι ρωσικές στρατιωτικές δαπάνες, όταν μετρήθηκαν σωστά — δηλαδή, σε συναλλαγματικές ισοτιμίες προσαρμοσμένες για την αγοραστική δύναμη — σχεδόν διπλασιάστηκαν μεταξύ 2008 και 2021, ανερχόμενες σε πάνω από 250

δισεκατομμύρια δολάρια, περίπου στο τριπλάσιο από το επίπεδο της Βρετανίας ή της Γαλλίας (βλ. χάρτες). Περίπου 600 νέα αεροπλάνα, 840 ελικόπτερα και 2.300 μη επανδρωμένα αεροσκάφη προστέθηκαν στο οπλοστάσιο μεταξύ 2010 και 2020. Νέα άρματα μάχης και πύραυλοι επιδείχθηκαν σε παρελάσεις στη Μόσχα. Η Ρωσία δοκίμασε νέες τακτικές και εξοπλισμό στο Ντονμπάς, μετά την πρώτη εισβολή της στην Ουκρανία το 2014, και στην εκστρατεία της για τη στήριξη του Μπασάρ αλ-Άσαντ, δικτάτορα της Συρίας, το επόμενο έτος.

Ένας απόστρατος Ευρωπαίος στρατηγός λέει ότι παρακολουθώντας αυτό το νέο πρότυπο στρατού να αποτυγχάνει του θυμίζει μια επίσκεψη του στην Ανατολική Γερμανία και στην Πολωνία μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και να βλέπει τον εχθρό από κοντά. "Συνειδητοποιήσαμε πόσο χάλια «σκ@@@» ήταν η 3η Στρατιά Σοκ (Shock)", λέει, αναφερόμενος σε έναν πολυδιαφημισμένο Σοβιετικό σχηματισμό με έδρα το Μαγδεμβούργο. "Επιτρέψαμε και πάλι στους εαυτούς μας να εξαπατηθούν από κάποια από την προπαγάνδα που έβαλαν στο δρόμο μας". Ο ρωσικός στρατός ήταν γνωστό ότι είχε προβλήματα, λέει ο Στρατηγός Πετρ Πάβελ, απόστρατος Τσέχος στρατηγός που προέδρευσε της στρατιωτικής επιτροπής του NATO το 2015-18, «αλλά το μέγεθος τους τους αποτέλεσε έκπληξη για πολλούς, συμπεριλαμβανομένου και εμού— πίστευα ότι οι Ρώσοι είχαν μάθει τα μαθήματά τους».

Η χαριστική ερμηνεία αυτών είναι ότι ο ρωσικός στρατός έχει χωλαίνει στην Ουκρανία λιγότερο από τις δικές του ανεπάρκειες παρά από τις αυταπάτες του κ. Πούτιν. Η επιμονή του να σχεδιάσει τον πόλεμο μυστικά περιπλέκει τον στρατιωτικό σχεδιασμό. Η FSB, διάδοχος της KGB, του είπε ότι η Ουκρανία ήταν γεμάτη Ρώσους πράκτορες και γρήγορα θα τσακιζόταν. Αυτό πιθανώς ώθησε την ανόητη απόφαση να ξεκινήσει ο πόλεμος στέλνοντας ελαφρά οπλισμένους αλεξιπτωτιστές να καταλάβουν ένα αεροδρόμιο στα περίχωρα του Κιέβου και μεμονωμένες φάλαγγες τεθωρακισμένων για να προχωρήσουν στην πόλη του Χάρκοβο, προκαλώντας βαριές απώλειες σε επίλεκτες μονάδες.

Ωστόσο, έχοντας αναζωπυρωθεί από αυτή τη βοήθεια, ο στρατός επέλεξε στη συνέχεια να εμπλακεί με τη δεύτερη μεγαλύτερη χώρα της Ευρώπης από διαφορετικές κατευθύνσεις, διασκορπίζοντας 120 Τακτικά συγκροτήματα μεγέθους τάγματος (BTGs) σε πολλές αναποτελεσματικές και απομονωμένες δυνάμεις. Οι κακές τακτικές στη συνέχεια επιδείνωσαν την κακή στρατηγική: τα τεθωρακισμένα, το πεζικό και το πυροβολικό πολέμησαν τις δικές τους αποκομμένες εκστρατείες. Τα άρματα μάχης που θα έπρεπε να προστατεύονται από το πεζοπόρο πεζικό αντ' αυτού περιπλανιόταν μόνα τους, απλώς για να συλληφθούν σε ουκρανικές ενέδρες. Το πυροβολικό, ο στυλοβάτης του ρωσικού στρατού από την τσαρική εποχή, αν και έβαλε με αγριότητα σε πόλεις όπως το Χάρκοβο και τη Μαριούπολη, δεν μπόρεσε να κατεδαφίσει τις ουκρανικές γραμμές γύρω από το Κίεβο.

Πολλαπλασιασμός προβλημάτων

Τις τελευταίες εβδομάδες αξιωματούχοι και ειδικοί έχουν συζητήσει τα αίτια της ρωσικής αποτυχίας. Ορισμένοι έκαναν συγκρίσεις με την κατάρρευση του γαλλικού στρατού το 1940. Αλλά η αναλογία δεν είναι εύστοχη, λέει ο Christopher

Dougherty, πρώην σχεδιαστής για το Πεντάγωνο. "Η Γαλλία απέτυχε επειδή ακολούθησε κακό δόγμα", αναφέρει. "Η Ρωσία αποτυγχάνει εν μέρει επειδή δεν ακολουθεί το δόγμα της, ή τις βασικές αρχές του πολέμου".

Η απειρία είναι μέρος του προβλήματος. Όπως σημείωσε κάποτε ο ιστορικός Michael Howard, η εμπειρία που ένας στρατιωτικός αξιωματικός διαθέτει "είναι σχεδόν μοναδική στο ότι μπορεί να χρειαστεί να την ασκήσει μόνο μία φορά στη ζωή του, πράγματι τόσο συχνά. Είναι σαν ένας χειρουργός να έπρεπε να εξασκηθεί σε όλη του τη ζωή σε κούκλες για μια πραγματική επέμβαση." Η Αμερική την ασκεί σχεδόν συνεχώς από το τέλος του ψυχρού πολέμου, στο Ιράκ, τα Βαλκάνια, το Αφγανιστάν, τη Λιβύη, τη Συρία και ούτω καθεξής. Η Ρωσία δεν έχει πολεμήσει ένα πόλεμο τέτοιου μεγέθους εναντίον ενός οργανωμένου στρατού από τότε που κατέλαβε τη Μαντζουρία από την Ιαπωνία το 1945.

Τα πράγματα που θα μπορούσε να κάνει σε μικρότερους πολέμους, στο Ντονμπάς και τη Συρία – όπως η χρήση ηλεκτρονικών αισθητήρων σε μη επανδρωμένα αεροσκάφη για την τροφοδοσία στόχων για το πυροβολικό – έχουν αποδειχθεί δυσκολότερα σε μεγαλύτερη κλίμακα. Και πράγματα που φαίνονταν εύκολα στους πολέμους της Αμερικής, όπως η εξάλειψη της αεράμυνας ενός εχθρού, είναι στην πραγματικότητα αρκετά δύσκολα. Η πολεμική αεροπορία της Ρωσίας πετάει αρκετές εκατοντάδες εξόδους την ημέρα, αλλά εξακολουθεί να αγωνίζεται να εντοπίσει και να χτυπήσει κινούμενους στόχους και εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από μη καθοδηγούμενες ή "χαζές" βόμβες που μπορούν να πέσουν με ακρίβεια μόνο σε χαμηλά υψόμετρα, εκθέτοντας τα αεροπλάνα της σε αντιαεροπορικά πυρά.

Όλοι οι στρατοί κάνουν λάθη. Κάποιοι κάνουν περισσότερα από τους άλλους. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα των καλών στρατών είναι ότι μαθαίνουν από τα λάθη τους γρήγορα. Εγκαταλείποντας το Κίεβο, εστιάζοντας στο Ντονμπάς και τοποθετώντας έναν μόνο στρατηγό, τον Αλεξάντερ Ντβόρνικοφ, υπεύθυνο για μια κακόφωνη εκστρατεία, η Ρωσία δείχνει καθυστερημένα σημάδια προσαρμογής. Στις αρχές Απριλίου ένας δυτικός αξιωματούχος, όταν ρωτήθηκε αν η Ρωσία βελτιώνεται τακτικά, παρατήρησε ότι οι τεθωρακισμένες φάλαγγες εξακολουθούν να αποστέλλονται χωρίς να υποστηρίζονται και εφ' ενός ζυγού σε ουκρανικό έδαφος – ένας αυτοκτονικός ελιγμός. Στις 27 Απριλίου ένας άλλος αξιωματούχος δήλωσε ότι οι ρωσικές δυνάμεις στο Ντονμπάς φάνηκαν απρόθυμες ή ανίκανες να προχωρήσουν σε έντονες βροχοπτώσεις.

Εν μέρει, τα δεινά της Ρωσίας έχουν να κάνουν με την ηρωική αντίσταση της Ουκρανίας, που σημαδεύτηκε από έναν χείμαρρο δυτικών όπλων και πληροφοριών. «Αλλά εξίσου πολλά εύσημα για τη διάλυση των ρωσικών ψευδαισθήσεων βρίσκονται σε ένα φαινόμενο που είναι γνωστό εδώ και πολύ καιρό στους στρατιωτικούς κοινωνιολόγους», γράφει ο Eliot Cohen του Πανεπιστημίου Johns Hopkins, «ότι οι στρατοί, σε γενικές γραμμές, αντικατοπτρίζουν τα χαρακτηριστικά των κοινωνιών από τις οποίες αναδύονται». Το κράτος της Ρωσίας, λέει ο κ. Κόεν, «στηρίζεται στη διαφθορά, τα ψέματα, την ανομία και τον εξαναγκασμό». Το κάθε ένα από αυτά αποκαλύφθηκε από το ρωσικό στρατό σε αυτόν τον πόλεμο.

"Έβαλαν πολλά χρήματα στον εκσυγχρονισμό", λέει ο Στρατηγός Πάβελ. "Αλλά πολλά από αυτά τα χρήματα χάθηκαν κατά τη διαδικασία." Η διαφθορά σίγουρα εξηγεί γιατί τα ρωσικά οχήματα ήταν εξοπλισμένα με φθηνά κινεζικά ελαστικά και έτσι βρέθηκαν κολλημένα στην ουκρανική λάσπη. Μπορεί επίσης να εξηγήσει γιατί τόσες πολλές ρωσικές μονάδες βρέθηκαν χωρίς κρυπτογραφημένους ασυρμάτους και αναγκάστηκαν να βασίζονται σε ανασφαλή πολιτικά υποκατάστατα ή ακόμη και σε ουκρανικά δίκτυα κινητής τηλεφωνίας. Αυτό, με τη σειρά του, θα μπορούσε κάλλιστα να συμβάλει στον φόρο αίματος του πολέμου στους Ρώσους στρατηγούς (η Ουκρανία ισχυρίζεται ότι σκότωσε δέκα από αυτούς), καθώς οι επικοινωνίες τους στην πρώτη γραμμή θα ήταν ευκολότερο να υποκλαπούν.

Ωστόσο, η διαφθορά δεν μπορεί να είναι όλη η ιστορία. Η Ουκρανία είναι επίσης διεφθαρμένη, και όχι πολύ λιγότερο από τη Ρωσία: βρίσκονται αντίστοιχα στην 122η και 136η θέση του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς που δημοσιεύθηκε από τη Διεθνή Διαφάνεια, μια ομάδα άσκησης πολιτικής πίεσης. Αυτό που πραγματικά ξεχωρίζει τα δύο κράτη είναι το μαχητικό πνεύμα. Οι Ουκρανοί στρατιώτες μάχονται για την επιβίωση της χώρας τους. Πολλοί Ρώσοι δεν ήξεραν καν ότι θα πήγαιναν σε πόλεμο μέχρι που διατάχθηκαν να περάσουν τα σύνορα. Ένας Ευρωπαίος αξιωματούχος των υπηρεσιών πληροφοριών λέει ότι οι στρατευμένοι —τους οποίους ο κ. Πούτιν έχει επανειλημμένα και δημόσια υποσχεθεί να μην στείλει στον πόλεμο— αντιστάθηκαν στις πιέσεις να υπογράψουν συμβάσεις που θα τους μετέτρεπαν σε επαγγελματίες στρατιώτες· άλλοι αρνήθηκαν να υπηρετήσουν ευθέως. Ο αξιωματούχος αναφέρει ότι οι μονάδες που επηρεάζονται περιλαμβάνουν την 106η Αερομεταφερόμενη Μεραρχία Φρουρών και το 51ο Σύνταγμα Αλεξιπτωτιστών Φρουρών, τα οποία αποτελούν μέρος των θεωρητικά επίλεκτων αερομεταφερόμενων ειδικών δυνάμεων VDV, και το 423ο Μηχανοκίνητο Σύνταγμα Τυφεκιοφόρων, μέρος σημαντικής τεθωρακισμένης μεραρχίας.

Πλήθος δυσκολιών

Οι κακο-μεταχειρισμένοι και ανεπαρκώς παρακινημένοι στρατιώτες αποτελούν μειονέκτημα σε κάθε σύγκρουση. Είναι ιδιαίτερα ακατάλληλοι για την πολυπλοκότητα του σύγχρονου πολέμου συνδυασμένων όπλων, ο οποίος απαιτεί άρματα μάχης, πεζικό, πυροβολικό και αεροπορική δύναμη να λειτουργούν συγχρονισμένα. Η προσπάθεια τέτοιου αποθαρρυντικού συντονισμού στην Ουκρανία με σκυθρωπούς εφήβους, εξαναγκασμένους σε στρατιωτική υπηρεσία, τροφοδοτούμενους με ληγμένες κονσέρβες φαγητού και εξοπλισμένους με κακοσυντηρημένα οχήματα ήταν υπεραισιόδοξο.

Ένα τέτοιο καθήκον απαιτεί, τουλάχιστον, αξιόπιστη ηγεσία. Και αυτή είναι επίσης ελλιπής. Οι υπαξιωματικοί αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των ενόπλων δυνάμεων του NATO. Η Ρωσία δεν διαθέτει συγκρίσιμο κλιμάκιο. Υπάρχουν "πέρα πολλοί συνταγματάρχες και όχι αρκετοί δεκανείς", αναφέρει Ευρωπαίος αξιωματούχος άμυνας. Η εκπαίδευση του προσωπικού είναι άκαμπτη και ξεπερασμένη, λέει, παθιασμένη με τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και με ελάχιστη προσοχή στις νεότερες συγκρούσεις. Αυτό μπορεί να εξηγήσει γιατί το δόγμα εκπαραθυρώθηκε. Οι επιχειρησιακοί ελιγμοί που φαίνονταν εύκολοι στην

άσκηση «Vostok» και σε άλλες σκηνοθετημένες ασκήσεις αποδείχθηκαν δυσκολότερο να αναπαραχθούν κάτω από πυρά και μακριά από την πατρίδα.

Στο βαθμό που οι Ρώσοι αξιωματικοί έχουν μελετήσει τη στρατιωτική τους ιστορία, φαίνεται να έχουν ενδώσει στα χειρότερα μαθήματα των αφγανικών, τσετσενικών και συριακών πολέμων. Κατά τη διάρκεια της κατοχής της βόρειας Ουκρανίας, οι Ρώσοι στρατιώτες όχι μόνο έπιναν υπερβολικά και λεηλάτησαν σπίτια και καταστήματα, αλλά δολοφόνησαν μεγάλο αριθμό πολιτών. Κάποιοι ανταμείφθηκαν γι' αυτό. Στις 18 Απριλίου, η 64η Μηχανοκίνητη Ταξιαρχία Πεζικού, η οποία κατηγορείται για σφαγισμούς αμάχων στη Μπούτσα, παρασημοφορήθηκε από τον κ. Πούτιν για τον «μαζικό ηρωισμό και το θάρρος» της και της απονεμήθηκε η τιμή να μετονομασθεί σε μονάδα «Φρουρών».

Τα εγκλήματα πολέμου δεν είναι πάντα παράλογα. Μπορούν να εξυπηρετήσουν έναν πολιτικό σκοπό, όπως η τρομοκράτηση του πληθυσμού σε υποταγή. Ούτε είναι ασύμβατα με τη στρατιωτική ικανότητα: η Βέρμαχτ της ναζιστικής Γερμανίας ήταν καλή τόσο στις μάχες όσο και στις δολοφονίες. Αλλά η βαρβαρότητα μπορεί επίσης να είναι αντιπαραγωγική, εμπνέοντας τον εχθρό να πολεμήσει επίμονα αντί να παραδοθεί και να διακινδυνεύσει να σκοτωθεί ούτως ή άλλως.

Η αγριότητα και η σύγχυση των ρωσικών δυνάμεων στην Ουκρανία συνάδει με την πρόσφατη συμπεριφορά τους στη Συρία. Ο βομβαρδισμός των ουκρανικών νοσοκομείων απηχεί τους βομβαρδισμούς των συριακών υγειονομικών εγκαταστάσεων. Με τον ίδιο τρόπο, ισραηλινοί στρατιωτικοί αξιωματικοί που παρακολουθούσαν στενά τη ρωσική πολεμική αεροπορία στη Συρία εξεπλάγησαν από τους αγώνες της με την αεράμυνα, τον εντοπισμό στόχων και τις ταχείες εξόδους. Σε κάποιο στάδιο πίστευαν ότι η συμμετοχή της Συρίας στις αεροπορικές επιχειρήσεις ήταν η μόνη εύλογη εξήγηση για ένα τόσο χαμηλό επίπεδο επαγγελματισμού.

Στο τέλος κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η Ρωσία δεν διέθετε την εκπαίδευση, το δόγμα και την εμπειρία για να αξιοποιήσει στο έπακρο τα προηγμένα πολεμικά της αεροσκάφη. Ισραηλινοί στρατιωτικοί πιλότοι εντυπωσιάστηκαν δυσάρεστα, τόσο σε πολεμικά περιστατικά όσο και κατά τη διάρκεια των καθημερινών τους εργασιών ως πιλότοι πολιτικών αεροσκαφών, από την ωμή προσέγγιση της Ρωσίας στον ηλεκτρονικό πόλεμο, η οποία περιλάμβανε αποκλεισμό σημάτων GPS σε τεράστιες περιοχές της ανατολικής Μεσογείου, μερικές φορές για εβδομάδες τη φορά. Όταν η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία κόλλησε, Ισραηλινοί αναλυτές συνειδητοποίησαν ότι οι ρωσικές χερσαίες δυνάμεις είχαν πληγεί από πολλά από τα ίδια αυτά προβλήματα.

Μερικοί από τους φίλους της Ρωσίας φαίνεται να προκαλούν το ίδιο μάθημα. Ο Syed Ata Hasnain, απόστρατος Ινδός στρατηγός, ο οποίος κάποτε διοικούσε τις δυνάμεις της Ινδίας στο Κασμίρ, σημειώνει "Η Ρωσική ανικανότητα στο πεδίο", που έχει τις ρίζες του στην "ύβρη και απροθυμία να ακολουθήσει τα δοκιμασμένα στο χρόνο βασικά στρατιωτικά διδάγματα". Ομάδα συνταξιούχων Ινδών διπλωματών και στρατηγών που συνδέονται με το Διεθνές Ίδρυμα Vivekananda, μια εθνικιστική δεξαμενή σκέψης κοντά στην ινδική κυβέρνηση,

συζήτησαν πρόσφατα την "ορατή και άθλια έλλειψη προετοιμασίας" και "σοβαρή υλικοτεχνική ανικανότητα" της Ρωσίας. Το γεγονός ότι η Ινδία είναι ο μεγαλύτερος αγοραστής ρωσικών όπλων δίνει στο συμπέρασμά τους ιδιαίτερο βάρος: «η ποιότητα της ρωσικής τεχνολογίας που προηγουμένως θεωρούνταν υπερθετική αμφισβητείται όλο και περισσότερο» — αν και η Ουκρανία, φυσικά, χρησιμοποιεί μεγάλο μέρος του ίδιου εξοπλισμού.

Μια παρόμοια διαδικασία επανεκτίμησης βρίσκεται τώρα σε εξέλιξη στις δυτικές ένοπλες δυνάμεις. Ένα στρατόπεδο υποστηρίζει ότι η ρωσική απειλή για το NATO δεν είναι τόσο μεγάλη όσο φοβόταν. "Η φήμη του Ρωσικού στρατού έχει τόσο πληγεί που θα χρειαστεί μια γενιά για να ανακάμψει", αναφέρει πρόσφατη αξιολόγηση από κυβέρνηση του NATO. "Έχει αποδειχθεί ότι ο Ρωσικός στρατός αξίζει λιγότερο από το άθροισμα των μερών του σε ένα σύγχρονο, σύνθετο πεδίο μάχης". Αλλά μια άλλη σχολή σκέψης προειδοποιεί ενάντια σε βιαστικές κρίσεις. Είναι πολύ νωρίς για να αντλήσουμε σαρωτικά μαθήματα, προειδοποιεί ανώτερος αξιωματούχος του NATO, με τον πόλεμο να εξακολουθεί να μαίνεται και τις δύο πλευρές να προσαρμόζονται.

Εάν ένα από τα λάθη της Ρωσίας ήταν να αντλήσει ψευδή εμπιστοσύνη από την επιτυχία της να καταλάβει την Κριμαία από την Ουκρανία το 2014 και να αποτρέψει την πτώση του καθεστώτος Άσαντ στη Συρία το 2015, το επιχείρημα διατρέχει τον κίνδυνο οι εχθροί της Ρωσίας να συμπεράνουν πάρα πολλά από το τρέχον χάος στην Ουκρανία. Ο Μάικλ Κόφμαν του CNA, μια δεξαμενή σκέψης, αναγνωρίζει ότι ο ίδιος και άλλοι ειδικοί "υπερεκτίμησε τον αντίκτυπο των μεταρρυθμίσεων... και υποτίμησε τη σήψη κάτω από τον Shoigu". Αλλά το πλαίσιο είναι το παν, σημειώνει. Τα τελευταία χρόνια τα σενάρια που έχουν απασχολήσει τους σχεδιαστές του NATO δεν ήταν πόλεμοι στην κλίμακα του τρέχοντος, αλλά πιο μετριοπαθείς και ρεαλιστικές, επιχειρήσεις "δαγκώματος και κατοχής", όπως μια ρωσική εισβολή σε τμήματα των κρατών της Βαλτικής ή η κατάληψη νησιών όπως το Σβάλμπαρντ της Νορβηγίας.

Πόλεμοι όπως αυτός θα μπορούσαν να εξελιχθούν πολύ διαφορετικά από την πανωλεθρία στην Ουκρανία. Θα ξεκινούσαν με ένα στενότερο μέτωπο, θα ενέπλεκαν λιγότερες δυνάμεις και θα ασκούσαν λιγότερη πίεση στην διοικητική μέριμνα, λέει ο κ. Kofman. Ούτε το Κρεμλίνο ούτε το ρωσικό γενικό επιτελείο θα υποτιμούσαν απαραίτητα το NATO με τον τρόπο που λανθασμένα αγνόησαν τον ουκρανικό στρατό. Και αν η ρωσική κυβέρνηση δεν προσπαθούσε να υποβαθμίσει μια μελλοντική σύγκρουση ως μια "ειδική στρατιωτική επιχείρηση", όπως έχει κάνει στην Ουκρανία, θα μπορούσε να κινητοποιήσει εφεδρείες και στρατευμένους σε πολύ μεγαλύτερους αριθμούς. Πολλές κρίσιμες ρωσικές δυνατότητες, όπως αντι-δορυφορικά όπλα και προηγμένα υποβρύχια, δεν είναι γνωστό αν έχουν δοκιμαστεί καθόλου στην Ουκρανία.

Και η γεωγραφία είναι σημαντική. Ενώ η ρωσική υλικοτεχνική υποστήριξη «θυμίζει» τον παλιό σοβιετικό στρατό, λέει ο Ρόναλντ Τι, στρατιωτικός ειδικός Διοικητικής Μέριμνας που διδάσκει στο Κολλέγιο Άμυνας της Βαλτικής στην Εσθονία, η εξάρτησή τους από τους σιδηροδρόμους δεν θα ήταν πρόβλημα σε μια επίθεση στα κράτη της Βαλτικής. «Μια τετελεσμένη επιχείρηση συνοδείας όπου δαγκώνουν ένα κομμάτι εσθονικού εδάφους είναι μέσα στις δυνατότητές τους»,

λέει ο Δρ Τι, «επειδή μπορούν πολύ εύκολα να την εφοδιάσουν από σιδηροδρομικούς τερματικούς σταθμούς». (Το αν η ρωσική πολεμική αεροπορία, η απειρία και οι αδυναμίες της που εκτίθενται τώρα, θα μπορούσαν να προστατεύσουν αυτούς τους σιδηροδρομικούς τερματικούς σταθμούς από τις αεροπορικές επιδρομές του NATO είναι άλλο θέμα.)

Πληθώρα μαθημάτων

Ο κ. Κόφμαν πιστεύει ότι το ερώτημα «πόσο τμήμα από αυτόν τον πόλεμο οφείλεται σε ένα κακό στρατό, όπως αποδείχτηκε ήδη σαφώς με σημαντικούς τρόπους και πόσο τμήμα οφείλεται σ' ένα πραγματικά τραγικό σχέδιο» δεν έχει ακόμη απαντηθεί. Και όμως η απάντησή του είναι ουσιώδης. Σε μια σημαντική εργασία το 1995, ο James Fearon, πολιτικός επιστήμονας στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ στην Καλιφόρνια, υποστήριξε ότι δαπανηροί και καταστροφικοί πόλεμοι που οι λογικές κυβερνήσεις θα προτιμούσαν να αποτρέψουν μέσω διαπραγματεύσεων μπορούν ωστόσο να συμβούν ακόμα λόγω λανθασμένων υπολογισμών σχετικά με τις δυνατότητες της άλλης πλευράς. Θεωρητικά, μια ειρηνευτική συμφωνία που θα απέτρεπε τον πόλεμο θα αντικατόπτριζε τη σχέση της σχετικής ισχύος των δύο πιθανών εμπόλεμων. Αλλά οι δύο πλευρές μπορεί να αποτύχουν να επιτύχουν μια τέτοια συμφωνία επειδή αυτή η σχέση σχετικής ισχύος δεν είναι πάντα προφανής.

«Οι ηγέτες γνωρίζουν πράγματα σχετικά με τις στρατιωτικές τους ικανότητες και την προθυμία τους να πολεμήσουν που άλλα κράτη δεν γνωρίζουν», έγραψε ο κ. Fearon, «και σε καταστάσεις διαπραγμάτευσης μπορούν να έχουν κίνητρα για να διαστρεβλώσουν αυτές τις ιδιωτικές πληροφορίες προκειμένου να κερδίσουν μια καλύτερη συμφωνία». Αυτό εξηγεί γιατί η Ρωσία φούσκωσε τόσο άγρια την υποτιθέμενη ανδρεία της στις ασκήσεις «Vostok». Και μπορεί να δουλέψει. "Υποψιάζομαι ότι πολλοί από εμάς εξαπατηθήκαμε από τις παρελάσεις της Ημέρας της Νίκης που μας έδειξαν όλα τα έξυπνα κομμάτια του εξοπλισμού", λέει ο Ευρωπαίος στρατηγός.

Η μάχη για το Ντονμπάς δεν θα διευθετήσει πλήρως αυτή τη συζήτηση. Ένας ρωσικός στρατός που επικρατεί σε έναν πόλεμο φθοράς μέσω καθαρής δύναμης πυρός και μάζας θα εξακολουθούσε να απέχει πολύ από την ευκίνητη, υψηλής τεχνολογίας δύναμη που διαφημίστηκε την τελευταία δεκαετία. Το πιο πιθανό είναι ότι οι δυνάμεις της Ρωσίας θα εξαντληθούν πολύ πριν επιτύχουν τους στόχους τους στη νότια και ανατολική Ουκρανία, πόσο μάλλον πριν από μια άλλη προσπάθεια στο Κίεβο. Οι στρατιωτικοί σχεδιαστές του κόσμου θα παρακολουθούν όχι μόνο πόσο μακριά θα φτάσει η Ρωσία τις επόμενες εβδομάδες, αλλά και τι λέει αυτό για την ανθεκτικότητα, την προσαρμοστικότητα και την ηγεσία των δυνάμεών της. Όπως ένα μαχαίρι που σπρώχνεται σε παλιό ξύλο, η πρόοδος της εκστρατείας θα αποκαλύψει πόσο βαθιά τρέχει η σήψη.